

Pentti Riihelän ja arkkitehtiylioppilas Aatos Issakaisen ehdotus Kuopion Puijonlaakson asemakaavakilpailuun 1960. Arkkitehtuurimuseon arkisto.

Pentti Riihelä, yhdyskuntasuunnittelun tutkija

Anna Autio

Pentti Riihelä (1928–2011) toimi asemakaavoituksen parissa koko uransa ajan 1950-luvun puolivälistä 1980-luvun lopulle saakka. Hän opetti Teknillisen korkeakoulussa asemakaavaoppia parin vuosikymmenen ajan. Oy Kaupunkisuunnittelu Ab:ssä Riihelä oli mukana tuomassa yhdyskuntasuunnitteluun teknillis-tieteellistä taustatutkimusta, häntä kiinnosti myös asuinalueiden kaavoitustyössä sosiaalipsykologinen lähestymistapa. Riihelä päätyi puolustamaan uusien asuinalueiden tiivistä rakennetta asumisviihtyvyyden perusteella.

Riihelä valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta 1954. Jo arkkitehtiopiskelijana hän perehtyi kavasuunnitteluun. Hän muun muassa osallistui Hyvinkään Sveitsin talviurheilualan suunnittelukilpailuun. Riihelä työskenteli arkkitehti Olli Kivisen toimistossa vuodesta 1952 ja avusti Lappeenrannan ja Lauritsalan yleiskaavasunnittelua, jonka pääsuunnittelijoina toimivat arkkitehdit Otto-livari Meurman ja Kivinen.

Aktiivinen kilpailija

Kun Kivinen 1960 nimitettiin Teknillisen korkeakoulun asemakaavaopin professoriksi, Riihelä perusti oman arkkitehtuuritoimiston, jota hän piti vuoteen 1969 asti. Hän työskenteli sivutoimeenaan Teknillisen korkeakoulun asemakaavaopin assistenttina (1955–1967) ja asemakaavaopin erikoisopettajana (1968–1976).

Näinä vuosina Riihelä osallistui useisiin asemakaavoituskilpailuihin ja menestyi palkintosijoille ainakin Tampereen Amurin asuinalueen, Imatran Mansikkalan, Kuopion Puijonlaakson ja Lappeenrannan ranta-alueen asemakaavakilpailuissa. Vaasan Ristinummen asuntoalueen ja vanhan Vaasan asemakaavakilpailun Riihelä voitti 1965 ja laati toteutuksen seuraavana vuonna.

Tutkimuslähtöistä kaavoitusta

Pentti Riihelä perusti neljän muun arkkitehdin kanssa Oy Kaupunkisuunnittelu Ab:n vuonna 1969. Riihelän lisäksi muut osakkaat olivat arkkitehti Aatos Issakainen, arkkitehti Jaakko Salonen, arkkitehti Arno Savela ja tekniikan lisensiaatti Jaakko Ylinen. Osakeyhtiön toimialana oli arkkitehtuuri- ja yhdyskuntasuunnittelu sekä teknillis-tieteellinen tutkimus. Tutkimuksista tunnetuin lienee Vantaan Koivukylän alueen kavasuunnitelmaa varten tehdyt kaavarunkoselvitykset.

Oy Kaupunkisuunnittelu Ab:ssa Riihelä jatkoi jo oman toimistonsa aikana aloittamaansa suuritöistä Tikkurilan kaavoitustyötä. Siinä hänen näkemyksensä poikkesi työn tilanteen Helsingin maalaiskunnan ajatuksista hallinnollisen keskuksen paikan osalta. Riihelän mielestä hallintokeskus tuli jättää Tikkurilaan, tilaaja ajatteli keskusta Koivukylään. Tikkurilan suunnittelussa Riihelä keskittyi autoliikenteen järjestelyn vastapainona jalankulkuympäristön eli aikakauden termiä käyttäen ”kontaktikentän” luomiseen. Asuinalueiden kaavoitustyössä Riihelää kiinnosti kunnallisten tavoitteiden ohella sosiaalipsykologinen lähestymistapa, eli asukkaiden viihtyvyyteen vaikuttaminen suunnittelun keinoin, ja hän kirjoitti aiheesta selvityksen Suomen Arkkitehtiliiton Asemakaava- ja standardoimislaitoksen teettämään tutkimukseen.

Sama tutkimuksellinen lähestymistapa näkyy 1967 alkaneessa Koivukylän kaavarungon suunnitteluvaiheessa. Perusselvitysvaiheessa suunnittelutavoitteiden ja muiden vaikuttavien tekijöiden kartoittamiseen varattiin yli puoli vuotta aikaa. Vasta sen jälkeen alkoi varsinainen kaavarungon laatiminen. Riihelä, osana suunnittelijaryhmää, vastasi Koivukylän keskusta- ja korttelitutkimuksesta. Osuudessaan hän vertaili lukuisia erilaisia korttelimalleja pysäköinnin ja liikenteen näkökulmista. Riihelä puolsi tiivistä rakentamista taloudellisuuden ja viihtyisyyden takia. Hänen näkemyksensä mukaan tiivis rakentaminen loi suojaisaa ja asukkaalle helposti hahmotettavaa julkista tilaa.

Riihelä suunnitteli noin 2500 asukkaan kerrostaloalueen asemakaavan Helsingin Pihlajistoon 1969, vastavalmistuneen Pihlajamäen asuinalueen viereen. Lähtökohdat Pihlajiston suunnittelussa olivat toiset kuin Koivukylässä: asemakaavan laatiminen alkoi huhtikuussa 1969 ja syyskuussa sillä oli jo kaupunginvaltuuston hyväksyntä. Alueen rakentaminen alkoi marraskuussa ja ensimmäiset asukkaat muuttivat alueelle vuoden 1970 lokakuussa. Pihlajisto oli tyypillinen aluerakentamisen ajan kaupunginosa, tiivis, yhtenäinen ja kerralla rakennettu.

Valikoitujen kaavatöiden luettelo

- Hyvinkään Sveitsin talviurheilun alueen ja kansanpuiston asemakaavakilpailu 1950 (lunastus).
- Tampereen Amurin kaupunginosan asemakaavakilpailu 1960 (toinen palkinto).
- Kuopion Puijonlaakson asemakaavakilpailu 1960 (kolmas palkinto).
- Lappeenrannan linnoitus ja ranta-alueiden aluesuunnitelmakilpailu 1961 (kolmas palkinto).
- Imatran kauppalan Mansikkalan asemakaavakilpailu 1963 (toinen palkinto).
- Ristiinan teollisuusalueen asemakaavakilpailu 1963 (kutsukilpailu).
- Vantaan Tikkurilan yleissuunnitelma ja asemakaavoja 1965–70.
- Vaasan Ristinummen asuntoalueen ja vanhan Vaasan asemakaava 1966.
- Helsingin maalaiskunnan Kulomäen korkearakentamisalueen pientalo- ja asemakaavakilpailu 1966 (lunastus).
- Vantaan Koivukylän kaavarunko, perusselvitysvaihe 1967-68.

- Seinäjoen yleiskaava (yhdessä Väinö Suonion kanssa) 1968.
- Helsingin Malmin aluekeskuksen kaavarunko 1972-73.
- Helsingin Pihlajiston asuinalueen asemakaava 1970.
- Hyrylän Vaunukankaan pientalo- ja asemakaavakilpailu, 1981.
- Helsingin Kampin kaupunginosan korttelin 179 yleinen suunnittelukilpailu 1983 (lunastus).
- Sipoon Söderkullan Kuntotien asuinalueen kokonaissuunnitelmakilpailu 1989.

Arkkitehdin itsensä laatimaa, koko uran kattavaa työluettelo ei ole ollut käytettävissä tämän työn pohjana vaan tiedot on koottu eri lähteistä.

Kirjoittaja

Filosofian maisteri Anna Autio työskentelee amanuenssina Arkkitehtuurimuseon arkistossa. Hän on kirjoittanut näyttelytekstejä, tietopaketteja sekä kohde-esittelyjä suomalaisesta arkkitehtuurista.

Artikkeli on julkaistu 2019.

Lähteet

Arkkitehtuurimuseon arkisto.

Hankonen, Johanna 1994. *Lähiöt ja tehokkuuden yhteiskunta: Suunnittelujärjestelmän läpimurto suomalaisten asuntoalueiden rakentumisessa 1960-luvulla*. Espoo; Helsinki: Otatieto; Gaudeamus.

Hirvonen, Sari 2005. *Ruraali urbaani*. Vantaan kaupunkisuunnittelun historia. Vantaa: Vantaan kaupunki.

Hurme, Riitta 1991, *Suomalainen lähiö Tapiolasta Pihlajamäkeen*. Helsinki: Suomen Tiedeseura.

Koivukylä 1. Kaavarunkotyön perusselvitykset 1968. Helsinki: Helsingin maalaiskunnan julkaisu.

Oy Kaupunkisuunnittelu Ab. Suomen Konsulttitoimistojen Liiton toimistorekisterin mukainen esittely 1974. Helsinki: SKOL.